

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎกแก่นธรรม ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๒.

_____. พระไตรปิฎก ภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๓๖.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมศิลปากร. จักรวาลทีปนิ. กรุงเทพมหานคร : หจก.เซ็นทรัลเอ็กเพรสการพิมพ์, ๒๕๒๓.

_____. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๗๐-๗๓ ตำนานเมืองสุวรรณโคฒคำ. กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคม, ๒๕๑๒.

_____. ประชุมพงศาวดาร เล่มที่ ๔๓ เรื่องตำนานขุนบรม (ภาคที่ ๖๙-๗๐). กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคม, ๒๕๑๒.

_____. ราชพงศาวดารกรุงกัมพูชา. ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงเทพมหานคร. แปลจากภาษาเขมร โดย นายพันตรีหลวงเรืองเดชอนันต์ (ทองดี ธนรัชต์). กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคม, ๒๕๖๐.

_____. อรรถกถาตำนาน (ตำนานพระธาตุพนม). กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๓๗.

จิตร ภูมิศักดิ์. **ความเป็นของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของ ขนชาติอื่น ฉบับสมบูรณ์** เพิ่มเติมข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. พิมพ์ครั้งที่ ๒ (แก้ไขเพิ่มเติม).

กรุงเทพมหานคร : สยาม, ๒๕๓๕.

ชลี สัมโพธิ์ปัญญา. **เมืองไทยแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ พุทธนาครทั้ง ๗ ที่พระธาตุพนม**. กรุงเทพมหานคร : ประชาช่าง, ๒๕๑๘.

ตรีทศ พิพัฒน์โกศล. **พญานาคราช ย้อนรอยจากพุทธกาลสู่ตำนานแม่น้ำโขง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ชิกเซ็นต์การพิมพ์, ๒๕๕๔.

ทรงสมัย สุทธิธรรม. **พญานาคมหัศจรรย์ลุ่มน้ำโขง และปรากฏการณ์ผีจางหน้ที่คำชะโนด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพทาย, ๒๕๕๑.

ธนู แก้วโอภาส. **ศาสนาโลก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ลอจิก, ๒๕๔๑.

ธวัช ปุณโณทก. **หนังสือเกียรติยศจังหวัดหนองคาย เพื่อชาวหนองคาย**. กรุงเทพมหานคร : มังกรการพิมพ์, ๒๕๔๐.

นเรศเรษฐ์ (นามแฝง). **พญานาคมีจริง?**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพลิน, ๒๕๔๗.

_____. **พญานาค เมืองลับแล**. กรุงเทพมหานคร : ไพลิน, ๒๕๔๘.

บรรหาร ทินประบุตร (บรรณาธิการ). **อิทธิปาฏิหาริย์พญานาคปู่ือลือเจ้าวังบาดาลบึงโขงหลง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แบงคอกบุ๊ก, ๒๕๕๔.

ประเสริฐ บุญตา. **พาหุ ๖ : การเผชิญภัยของพระพุทธเจ้า**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Knowledge, ๒๕๔๗.

ปรีชา พิณทอง. **ประเพณีอีสาน**. อุบลราชธานี : ออฟเซ็ทการพิมพ์, ๒๕๓๒.

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ. **ปทานุกรมบาลีไทย อังกฤษ สันสกฤต**. พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์**. (กรุงเทพมหานคร : . มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ พญาลิไท. **เตภูมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วง**. กรมศิลปากรแปลใหม่. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๖.

พระรัตนปัญญาเถระ. **ชินกาลมาลีปกรณ์** แปลโดย แสง มนวิฑูร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พระสมณกุลวงศ์. **ขุนทิง** แปลโดย พิฑูร มะลิวัลย์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๐.

พระสัทธรรมโชติกะ อัมมจาริยะ. **ปรมัตถโชติกะ ปริเฉท ๑-๒-๖ จิต เจตสิก รูป นิพพาน หลักสูตร จูฬอภิธรรมิกะตรี**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ. ๒๕๕๐.

พระสิริรัตนปัญญาเถระ. **วชิรสารัตถสังคหะ**. สหภูมิสงฆ์อยุธยาและศิษยานุศิษย์จัดพิมพ์ถวายในงานฉลองหิรัญบัฏและทำบุญอายุ พระวิสุทธีวงศาจารย์ วัดสุทัศน์เทพวราราม. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๒.

พระอธิการบุญกว้าง ปกสสโร. **พญานาควัดไทย**. กรุงเทพมหานคร : คอมม่า ดีไซน์ แอนปริน จำกัด, ๒๕๕๔.

พระอริยานุวัตร เขมจารี. **ผาแดง-นางไอ่**. มหาสารคาม : ภาควิชาภาษาไทยและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.ป.ป..

พระอริยานุวัตร เขมจารี. **สุปถุณยานาคชาดก**. (มหาสารคาม : ศูนย์อนุรักษ์วรรณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม, ๒๕๑๓.

ภูวนาท มาตบม. **กำพร้าไก่แก้ว**. มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูมหาสารคาม, ๒๕๓๕.

ภัทรกานต์ กิมทอง (โจ). **พญานาคกับพระอริยสงฆ์ไทย เล่ม ๓**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภัทรกานต์, ๒๕๕๖.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. **ธัมมปทัฏฐกถา ปฐโม - อฏฐโม ภาค**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

_____. **ธัมมปทัฏฐกถา แปล ภาค ๖**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๔๐.

_____. **มงคลทีปนี แปล เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๔๗.

_____. **มงคลัตถทีปนี แปล ภาค ๑**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ลอง ธารา (นามแฝง). **คำชะโนดเมืองพญานาค**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพลิน, ๒๕๔๖.

วินัย ทรัพย์พญา. **พญานาค**. กรุงเทพมหานคร : ไพลิน, ๒๕๔๘.

ศรีศักร วัลลิโภดม. **แอ่งอารยธรรมอีสาน**. กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๓๓.

ศานติ นานบุญ. **อัครรรยปาฏิหาริย์พญานาคมีจริง**. กรุงเทพมหานคร : Free Good Publishing, ๒๕๕๔.

สมเด็จพระพรหมญาณสังวรญาณ. **นิทานโบราณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๔๓.

สำนักราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค, ๒๕๔๖.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. **นาคในประวัติศาสตร์อุษาคเนย์**. กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๓.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **ประวัติศาสตร์ศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, ๒๕๒๖.

สุพรรณ ก้อนคำ. **เรื่องจริงที่ยังสงสัย บอกได้ชาตินี้เท่านั้น (เล่ม ๑๒) ปาฏิหาริย์พญานาค**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จึงปิยอนต์ จำกัด, ๒๕๕๔.

สุภณ สมจิตศรีปัญญา (ผู้แปล). **ปู่สังกะสา ย่าสังกะสี จากหนังสือก้อม**. มหาสารคาม : ศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูมหาสารคาม, ๒๕๓๕.

เสถียร พันธรังสี. **ศาสนาโบราณ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑
แสง มณวิฑูร. **ลลิตวิสูตร**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๑๒.

สำนักงานจังหวัดหนองคาย. **ข้อมูลพื้นฐานอำเภอโพนพิสัย**. แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-
๒๕๖๐, ๒๕๕๗.

หอสุมุดวชิรญาณ. **มหาวงศ์ : พงศาวดารลังกาทวิป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๔.

อ.บุรพา (นามแฝง). **ร่องรอยนาคา**. กรุงเทพมหานคร : เอส. พี. เอส. พรินต์ติ้ง จำกัด, ๒๕๔๖.

อรรถ นนทจักร (ผู้แปล). **ฝรั่งมองลาวของบาทหลวงมารินีโมแลงชาวฝรั่งเศส**. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

อุดม เขยกิจวงศ์. **ศรัทธาของพญานาค**. กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญาไทย, ๒๕๔๗.

อุดร จันทวัน. **นิทานอุรังคธาตุ ฉบับลาว**. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา, ๒๕๕๔.

(๒) บทความ :

นายแพทย์มนัส กนกศิลป์ ดู พนิดา ไชปรีศนาบั้งไฟพญานาค ART&CULTURE ๑๖ : ๔ (กุมภาพันธ์
๒๕๓๘). ๗๗:๘๐.

พนิดา ไชปรีศนาบั้งไฟพญานาค ART&CULTURE ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘.

พระอริยานุวัตร เขมจารี. “ตำนานพระกิตพระพาน.” ในการสัมมนาประวัติศาสตร์อีสาน ๑๖-๑๘
พฤศจิกายน ๒๕๒๑.

สิทธิพร ณ นครพนม. พญานาคแม่น้ำโขง. ศิลปวัฒนธรรม ๑๖:๔ (ก.พ.๒๕๓๘) : ๓๕.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. “เรื่องของนาคที่เมืองคำหลี่” วารสารเมืองโบราณ ๒:๑๕ (มิถุนายน ๒๕๓๒) :
๕๑-๕๓.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

กิตติพัฒน์ เพชรทอง. “ศึกษาวิเคราะห์พญานาคในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทกับในวัฒนธรรม
อีสาน” **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาศาสนาเปรียบเทียบ :
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

คำผุย พลลือชา. “ความเชื่อเรื่องนาคในกระบวนการทำนาของชาวนาลาว : กรณีศึกษาชาวนาบ้านสี
ฐานใต้ อ.เมือง หาดทรายฟอง จ.กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.

จิตรกร เอ็มพันธ์. “พญานาคเจ้าแห่งแม่น้ำโขง พิธีกรรมกับระบบความเชื่อพื้นบ้านแห่งวัฒนธรรมอีสาน”. **วิทยานิพนธ์มนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.**

พ.ต.ท. ชาญ เกลี้ยงพิบูลย์. “บั้งไฟพญานาคกับการควบคุมทางสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย”. **สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.**

พลธรรม จันทร์คำ. “พญานาค อุดมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการทำให้เป็นสินค้า”. **วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.**

พิเชฐ สายพันธ์. “นาคาคติ” อีสานลุ่มแม่น้ำโขง ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย”. **วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.**

ยมโดย เพ็งพงศา. “ครุฑและนาคในวรรณคดีสันสกฤตและบาลี”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.**

อรพิมพ์ บุญอาภา. “นาคในวรรณคดีสันสกฤตและบาลี”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.**

(๔) เอกสารที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ :

โกเมน โปตะวัฒน์. **แกะรอยไอทีวี : เรื่องบั้งไฟพญานาค. หนองคาย, ๒๕๔๖. (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม)**
 _____. **บั้งไฟพญานาค ปรากฏการณ์มหัศจรรย์. หนองคาย, ๒๕๔๖. (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม)**

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ทีมงาน ตามรอยพระพุทธรูป, “ชาวบ้านตื่นรอยพญานาค”, **เดลินิวส์, (๒๕ กันยายน ๒๕๕๑).**

แหล่งที่มา : <http://tamroiphrabuddhabat.com> [๒๙ พ.ย.๒๕๕๙].

_____. “ตื่น พบรอยประหลาดในบ้าน เชื่อว่าเป็นรอยพญานาคที่ จังหวัดหนองคาย”, **ไทยรัฐ, (๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑), แหล่งที่มา : http://tamroiphrabuddhabat.com [๒๙ พ.ย. ๒๕๕๙].**

_____. “พบรอยประหลาดข้างกระโปรงรถยนต์”, **ข่าวสด, (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑). แหล่งที่มา : http://tamroiphrabuddhabat.com [๒๙ พ.ย.๒๕๕๙].**

_____. “พบรอยประหลาดที่อุดรธานี”, **ไทยรัฐ, (๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๗). แหล่งที่มา : http://tamroiphrabuddhabat.com [๒๙ พ.ย.๒๕๕๙].**

_____. “พบรอยพญานาคที่คำชะโนด”, **ข่าวสด, (๙ กันยายน ๒๕๔๘).**

แหล่งที่มา : <http://tamroiphrabuddhabat.com> [๒๙ พ.ย.๒๕๕๙].

_____. “พบรอยพญานาคที่บ้านคำโป่งเป้ง ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย”, **ผู้จัดการ**, (๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑).

_____. “รอยพญานาค”, **ข่าวสด**, (๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒).

_____. “รอยพญานาคหน้าวัดริมฝั่งโขง”, **ข่าวสด**, (๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔), แหล่งที่มา : <http://tamroiphrabuddhabat.com/xmb/viewthread.php?tid=46> [๒๙ พ.ย.๒๕๕๕].

“พญานาคคายพิษ”. แหล่งที่มา : <http://www.kunkroo.com> [๑๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๐].

“พญานาคโผล่ที่ตอม่อสะพานมิตรภาพแห่งที่สอง จ.มุกดาหาร”. แหล่งที่มา : <http://www.dharma-gateway.com> [๓ มกราคม ๒๕๖๐].

พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล. “**เหตุเกิดที่โพนพิสัย**”. แหล่งที่มา : <http://www.thaigoodview.com>, [๑๖ มกราคม ๒๕๖๐].

“ลบหลู่พญานาคดับสยอง. แหล่งที่มา : <http://www.garudathailand.com>. [๓ มกราคม ๒๕๖๐].

“เส้นทางอำเภอโพนพิสัย [www.google.co.th/webhp?sourceid=chromeinstant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=สืบค้นเมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕](http://www.google.co.th/webhp?sourceid=chromeinstant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=สืบค้นเมื่อ%20ธันวาคม%20๒๕๕๕).”

(๖) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ คุณดรุตาว ณ หนองคาย, ๒ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ คุณตาโกเมน โปตะวัฒน์, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ คุณเรณู ชื่นเสมา, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางปัทมา ทองพรม, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายกรชัย พรหมประกาย, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายเกษม ศรีกุลวงศ์, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายเจริญ ชนุนันท์, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายถวิล แสนพวง, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายทองมุล ภูวนนท์, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายเนาวรัตน์ ศรีกุลวงศ์, ๓ มกราคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายบุญกว้าง รักดีปัญญา. อดีตเจ้าอาวาสวัดไทย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๕.

สัมภาษณ์ พระอาจารย์ลีไท ฐานกโร, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พ่อบุญไท จันทะรี, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

B.J. Terwiel. **The Tai of Assam and Ancient Tai Ritual.** (Gaya : Center for South East Asian Studies. 1980.

C.H.Tawny (Translator) **The Ocean of story** London:Trubner 1964.

Edward B. Cowell. & Robert A. Well **The Divyavadana** Amsterdam : Oriental Press 1970) p.435.

Lessa William A.Volgt Evon Z. **Reader in Comparative Religion An Anthopological Approach : Third Edition**(New York : Happer&Row Publisher 1972.

Monier – Williams. **A Sanskrit – English Dictionary.** Delhi : Motital Banarasidass. 1976.